

**Autor: Agnieszka Flakowska**

**Scenariusz opracowano na podstawie podręcznika: *Historia i społeczeństwo dla klasy 4.* (Ewa Marciniak, Maria Gensler, Andrzej Syta)**

**Etap edukacyjny – drugi (II)**

**Przedmiot – historia i społeczeństwo - klasa 4.**

**Dział programowy – *Miejsce zamieszkania***

**Temat lekcji – *Tu mieszkam, czyli zapraszam na spacer po mojej miejscowości.***

**Zakres treści:**

- Położenie i topografia miejscowości.
- Ważne obiekty i ich lokalizacja w miejscu zamieszkania.
- Ogólne wiadomości o Warszawie – stolicy kraju.

**Cele:**

Wiadomości:

- uczeń zna nazwę i położenie swojej miejscowości, gminy , powiatu, województwa,
- zna pochodzenie nazwy miejscowości,
- wymienia miejscowości sąsiadujące z jego miejscowością,
- wymienia i opisuje charakterystyczne obiekty, instytucje, urzędy znajdujące się w granicach miejscowości,
- zna i opowie legendę związaną z miejscem zamieszkania.

Umiejętności:

- uczeń umie przeprowadzić wywiad,
- wskazuje na mapie swoją miejscowość, gminę , powiat, województwo, region historyczny, stolicę kraju,
- na podstawie obserwacji dostrzega zmiany zachodzące w miejscu zamieszkania,
- wyjaśnia, że Warszawa jest centrum politycznym, kulturalnym, naukowym i administracyjnym Polski,
- czyta tekst ze zrozumieniem,
- formułuje wnioski.

Postawy:

- uczeń aktywnie pracuje na lekcji,
- czuje się odpowiedzialny za efekt pracy grupy,
- jest świadomy przydatności wiedzy o miejscu swojego zamieszkania.

**Metody:**

Praca z mapą i planem, tworzenie własnej mapy ( mapa mentalna ), krążenie plakatów, burza mózgów, praca z podręcznikiem i zeszytem ćwiczeń, opisu i wypowiedzi

**Formy pracy:**

Grupowa, zbiorowa, indywidualna.

**Środki dydaktyczne:**

Mapa administracyjna i fizyczna Polski, plan miejscowości, gminy, województwa, tworzenie własnego planu (mapa mentalna), zdjęcia, wycinki z gazet na różne tematy związane z miejscowością, folder miejscowości, zdjęcia, widokówki, albumy o Warszawie, encyklopedie, słowniki o pochodzeniu nazw miejscowych.

**Czas trwania:**

45 min.

**Miejsce:**

klaso-pracownia

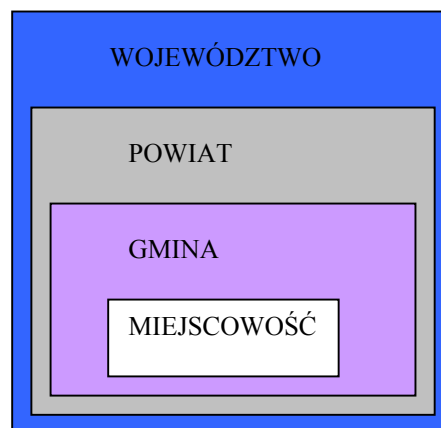
**Przebieg lekcji:**Faza wstępna:

Przed realizacją lekcji uczniowie odbyli spacer po swojej miejscowości, na przykład na lekcji wychowawczej, oraz przeprowadzili wywiady z rodzicami, dziadkami na temat pochodzenia nazwy miejscowości i legend związanych z miejscem zamieszkania.

Faza realizacji:

1) W centralnym miejscu w klasie wyeksponowana jest mapa administracyjna kraju, na której, na obszarze województwa, umieszczony jest plan powiatu, na nim plan gminy, a na wierzchu plan miejscowości. Obok znajduje się mapa fizyczna Polski.

2) Uczniowie podchodzą do mapy, śledzą kolejność wzajemnego ułożenia planów względem siebie i mapy, a następnie na tablicy magnetycznej składają schemat przedstawiający środowisko lokalne o różnym zasięgu oddziaływania.



3) Nauczyciel prosi, aby „burzą mózgow” podzielili się spostrzeżeniami, do jakich przemyśleń doszli, wykonując ćwiczenie.( Wśród odpowiedzi powinno znaleźć się stwierdzenie, że chodzi o miejsce zamieszkania ).

4) Uczniowie wymieniają nazwy swojej miejscowości, gminy, powiatu, województwa; odczytują nazwy i wskazują na mapie sąsiednie powiaty i województwa; na mapie fizycznej odszukują nazwę swojego regionu.

5) Uczniowie wypełniają ćwiczenie 1, s. 47( w zeszycie ćwiczeń ) według wzoru oraz mapkę na str. 32-33. Nauczyciel przypomina o przestrzeganiu zasady pisowni wielką i małą literą.

6) Uczniowie zapoznają się z treścią listu Ani do Oleńki ( podręcznik str. 96-98). Nauczyciel sprawdza zrozumienie listu. Pytania dotyczą głównie Warszawy ( pochodzenie nazwy, legendy i opowieści, ślady przeszłości, inne miejsca związane z kulturą, nauką, administracją itp. W czasie rozmowy prezentowane są zdjęcia, ilustracje o Warszawie ( podręcznik, albumy, widokówki ) , Uczniowie opowiadają znane im legendy o Warszawie.

7) Nauczyciel zwraca się do uczniów, aby teraz opowiedzieli legendy związane z nazwą lub samą miejscowością, w której mieszkają i wyjaśnili pochodzenie nazwy.( Uczniowie wykorzystują wywiady z rodzicami lub innymi osobami).

Po wysłuchaniu uczniów, nauczyciel odczytuje wyjaśnienie nazwy swojej miejscowości np. z publikacji *Nazwy Miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany*, pod red. Rymuta, PAN, Kraków 1997.

8) Uczniowie wykonują ćwiczenie 3., s. 48 (zeszyt ćwiczeń).

9) Nauczyciel zapytuje klasę, co uczniowie mogą jeszcze powiedzieć o miejscu swojego zamieszkania. Dzieci metodą „burzy mózgow” wskazują na przykład zabytki, punkty handlowo-usługowe, tereny zielone, obiekty sportowe, drogi komunikacyjne itp. W czasie realizacji tego zadania można prezentować materiały ilustracyjne, publikacje o miejscowości, inne przyniesione materiały.

10) Nauczyciel organizuje następujące ćwiczenie: dzieli klasę na zespoły; zawiesza rozpoczętą mapę mentalną na przykład szkic miejscowości. Zespoły otrzymują na samoprzylepnych karteczkach obiekty wymieniane w poprzednim ćwiczeniu. Zadaniem zespołów jest właściwe umieszczenie obiektów na mapce.

Faza podsumowująca:

1). Nauczyciel pyta uczniów jakie widzą sukcesy, potrzeby i zagrożenia swojej miejscowości – metoda „krążące plakaty”.( Metoda polega na dokończeniu myślenia. Każdy zespół dopisuje zakończenie zdania, które akceptuje grupa. Dokończenie zdań będzie wpisywane od dołu plakatu. Zanim plakat zostanie przekazany kolejnej grupie, zapis powinien być podwinięty pod spód tak, aby inni uczniowie nie mogli go przeczytać. Plakaty krążą między grupami. Gdy wszystkie grupy dokończą zdania, plakaty rozwija się i odczytuje .

**Propozycje zdań:**

A) *Największą atrakcją mojej miejscowości jest.....*

B) *Aby poprawić wygląd naszej miejscowości , każdy mieszkaniec może.....*

C) *Za najpilniejsze zadanie do zrealizowania przez władze samorządowe w mojej miejscowości uważam.....*

D) *Nie chcielibyśmy, aby*.....

2) Nauczyciel rozdaje KARTY PRACY i prosi o samodzielne wypełnienie.

<b>Sprawdzane wiadomości</b>	<b>WARSZAWA</b>	<b>MOJA MIEJSCOWOŚĆ</b>
Status miejscowości ( np. stolica państwa, miasto wojewódzkie, miasto powiatowe, miejscowość gminna )	.....	.....
Pochodzenie nazwy	.....	.....
Legendy związane z miastem, miejscowością, wsią	..... .....	..... .....
Najczęściej odwiedzane miejsca	..... ..... .....	..... ..... .....

Praca domowa:

Ćwiczenie 4, s. 48 (zeszyt ćwiczeń)